

І.В. НИЦЕТА, Л.А. ПОЛЯНСЬКА, С.Л. ПОПЕЛЬ, З.О.ТОПОРИВСЬКА

ВПЛИВ ПЕРОЗОН-БАТЕРАПІЇ НА ПЕРЕБІГ ГІПЕРТОНІЧНОЇ ХВОРОБИ В УМОВАХ КОМПЛЕКСНОГО ЛІКУВАННЯ НА КУРОРТІ ТРУСКАВЕЦЬ

Выявлено лучшую гипотензивную эффективность минерально-перозон-валериановых ванн по сравнению с минеральными ваннами. После комплексной БАТ-терапии отмечено более частое снижение протромбинового индекса.

* * *

ВСТУП

Серед пацієнтів, які прибувають на лікування на курорт Трускавець, у кожного четвертого діагностовано гіпертонічну хворобу як супутнє захворювання. Причому, серед обстежених 900 пацієнтів (як жінок, так і чоловіків) у 16% виявлено гіпертонічну хворобу I ст. і у 79% - гіпертонічну хворобу II ст. Такий стан поширеності даної патології спонукає нас до пошуку ефективних методів лікування в умовах курорту.

Метою даної роботи було вивчення ефективності лікувальної дії мінерально-перозон-валеріанових ванн на перебіг гіпертонічної хвороби та вегето-судинних дистоній по гіпертонічному типу та порівняльна оцінка після застосування традиційної бальнеотерапії.

КЛІНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПАЦІЄНТІВ

Обстежено 40 хворих (35 жінок і 5 чоловіків) віком 45-65 років, які лікувалися з приводу основного захворювання – хронічного некалькульозного холециститу. Із анамнестичних даних з'ясовано вплив стресового фактору у 92% хворих, спадковий фактор – 72,5%, надмірне вживання солі – у 30% та кави – у 37% пацієнтів. Надмірна вага виявлена у 40%. Постійне медикаментозне лікування приймали 14,5% пацієнтів, нерегулярно приймали ліки – 79,3%, і 6,2% хворих не приймали гіпотензивних засобів. Серед найбільш вживаних препаратів відзначено :

тенорик – 27 %;
інгібітори АПФ – 44,3%;
β-блокатори – 14%;
інші – 14,7%.

Середні значення артеріального тиску на початку лікування становили 165±5 мм рт. ст. (систоличний) і 95±5 мм рт. ст. (діастолічний).

Основні скарги, які пред'являли пацієнти:

Головний біль	85%
Шум у вухах	35,1%
Загальна слабкість	75,4%
Нудота	32,5%
Паморочення	12,5%

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЛІКУВАННЯ

Всім хворим проводились загальноклінічні і біохімічні дослідження (а саме: холестерин, β-ліпопротеїни, сечовина, креатинін, протромбіновий індекс), ЕКГ, консультація окуліста. Проводилось щоденне вимірювання артеріального тиску на обох руках з орієнтацією на вищий тиск, а також до і після прийому лікувальних ванн.

Всі пацієнти були розділені на 2 групи. I група приймала лікувальний комплекс, що включав

- внутрішній прийом слабомінералізованої води Нафтуса Трускавецького родовища по 150 мл за 1 год до їди тричі на день;
- мінеральні ванни з "перозон-валеріаною" 37°C, 15 хв., № 10 через день;
- кисневі фітококтейлі №10 щодня;
- дієтотерапію;
- лікувальну фізкультуру;
- апаратну фізіотерапію (лазеро-магніто-терапію) за іншими показами №10 через день.

II група хворих приймала такий же комплекс, лише замість мінерально-перозон-валеріанових ванн їм відпускались мінеральні хлоридно-натрієві ванни.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Слід зазначити, що під час перозон-БАТерапії на організм людини діє потрійний механізм впливу: безпосереднє потрапляння через шкіру, потрапляння інгаляційним шляхом, рефлекторна центральна дія.

Як вже було зазначено, вимірювання артеріального тиску проводилось безпосередньо перед прийомом лікувальних ванн і після процедури.

В кінці першого тижня лікування на курорті Трускавець медикаментозне лікування було відмінене всім пацієнтам. Цим пояснюється (рис. 1) підйом середнього значення АТ перед п'ятою процедурою і суттєве його зниження після прийому БАТ-ванни (160-145 мм рт.ст. – систолічного та 100-95 мм рт.ст. – діастолічного).

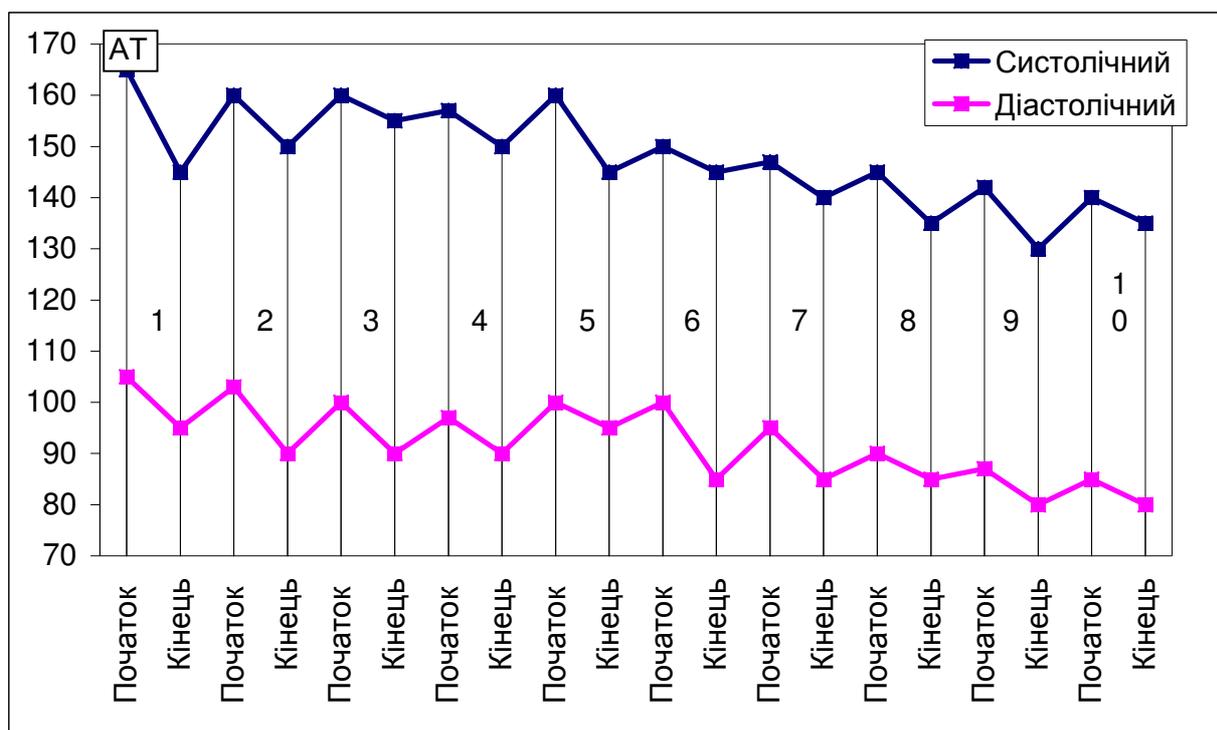

Рис. 1 Динаміка артеріального тиску під впливом перозон-БАТ

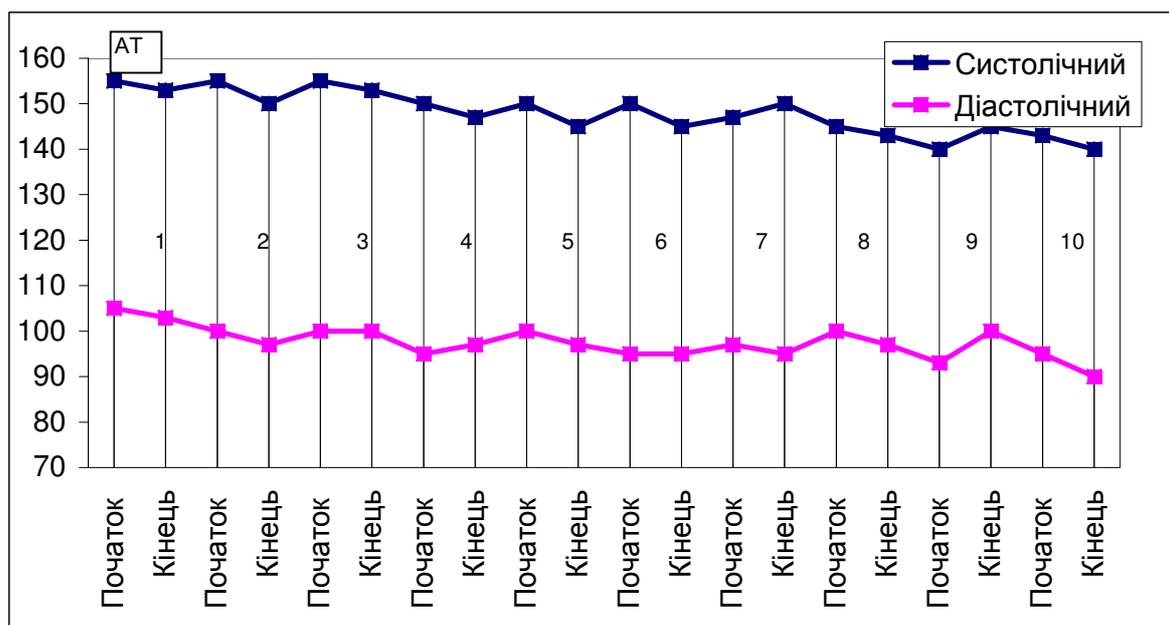

Рис. 2 Динаміка артеріального тиску після застосування мінеральних ванн

Отримані результати свідчать про зниження в середньому на 15 ± 5 мм рт. ст. систолічного тиску та на 10 ± 5 мм рт. ст. - діастолічного після одноразового прийому процедури, та на 25 ± 5 мм рт. ст. і на 15 ± 5 мм рт. ст. відповідно після курсового прийому перезон-БАТ з валеріаною.

Проаналізовано отримані дані середнього значення АТ у пацієнтів, які приймали мінеральні ванни без перезон-валеріани, що свідчать про утримування високих значень артеріального тиску як до, так і після процедури. А у деяких випадках (рис.2) навіть фіксувалось підвищення АТ.

Отримані також цікаві показники лабораторного дослідження. Як видно із табл. 1, у більшості пацієнтів обох груп знижуються показники холестерину та β -ліпопротеїнів. Це підтверджує попередні дослідження щодо позитивної динаміки показників ліпідного обміну. Новим для нас було виявлення суттєвого зниження протромбінового індексу у пацієнтів, які приймали БАТ-терапію у порівнянні з групою хворих, які приймали прості мінеральні ванни (65% та 25% відповідно).

Таблиця 1. Динаміка біохімічних показників у хворих в процесі лікування на курорті Трускавець (%)

	холестерин			β -ліпопротеїни			протромбіновий індекс		
	Зни-ження	Без змін	Підви-щення	Зни-ження	Без змін	Підви-щення	Зни-ження	Без змін	Підви-щення
I група	80	5	15	60	25	15	65	15	10
II група	65	20	15	70	30	0	25	45	30

Після проведеного курсу санаторно-курортного лікування з включенням перезон-валеріанових ванн відзначається наступна динаміка основних синдромів. Скарги на головний біль, що турбував 85 % хворих, залишився у 27%; частість скарг на шум у вухах зменшилась із 35,1% до 11%; загальна слабкість – із 75,4% до 43%. Скарги на нудоту і паморочення, які мали місце на початку лікування у 32,5% та 12,5% хворих відповідно, наприкінці лікування не відмічались (рис.3).

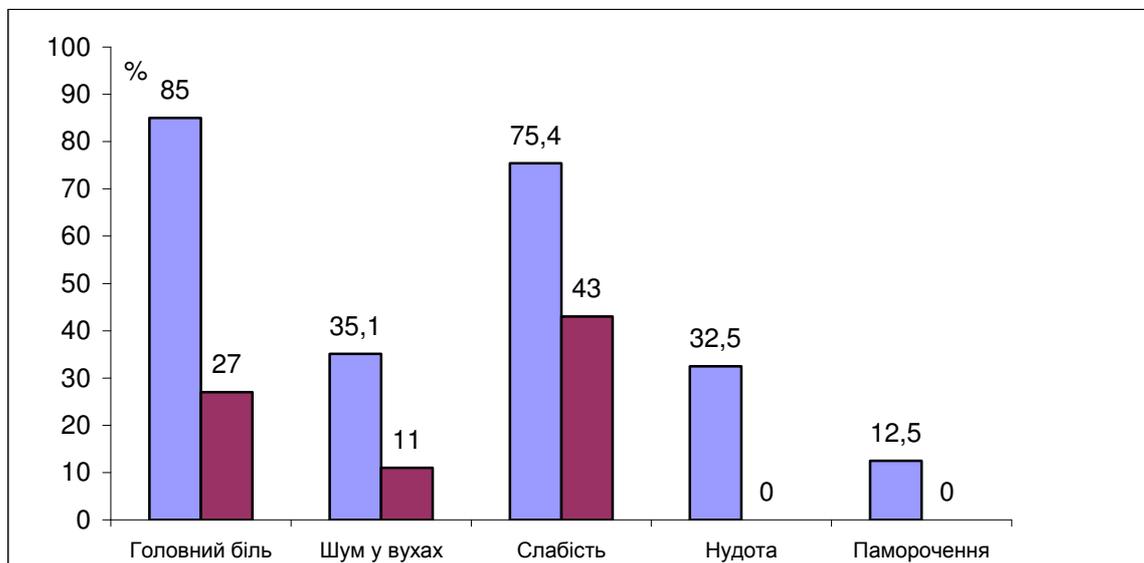

Рис. 3. Динаміка основних синдромів

Переносимість лікування, оцінена як пацієнтом, так і лікарем: дуже добра – 35%, добра – 40%, задовільна – 15%, погана – 10 %.

Переносимість "дуже добра" розцінювалася при такій переносимості всіх 10-и процедур, після чого констатувалось зниження АТ аж до нормалізації і хворі суб'єктивно почували себе значно краще, без скарг і відзначали заспокоєння, покращення емоційного стану. Були проаналізовані всі випадки поганої переносимості перезон-БАТ з валеріаною. У трьох осіб вона пов'язувалась із перенесеним емоційним стресом, у двох - вживанням більшої кількості Нафтусі, ніж призначено лікарем, а також - прийомом процедури безпосередньо після їжі (1 особа) та непереносимістю запаху валеріани (1 особа).

Результати проведеного лікування:

- значне покращення – у 35%;
- покращення – у 43,7%;
- без змін – у 21,3%
- погіршення - не відмічено.

ВИСНОВКИ

1. Для хворих гіпертонічною хворобою I-II ст. та вегето-судинними дистоніями по гіпертонічному типу ефективним є комплексне лікування на курорті Трускавець

2. Застосування перезон БАТ-валеріаною у комплексному лікуванні дозволило знизити артеріальний тиск без застосування медикаментів на $25 \pm 5 / 10 \pm 5$ мм рт. ст.

3. Виявлено кращу ефективність мінерально-перезон-валеріанових ванн порівняно із мінеральними ваннами, після яких не спостерігалось помітного зниження артеріального тиску, а навпаки, мало місце навіть підвищення АТ.

4. Після комплексної БАТ-терапії відзначалось зниження протромбінового індексу у 65% проти 25% у пацієнтів, які не приймали перезон-БАТ-терапії

I.V. NISHCHETA, L.A. POLYANS'KA, S.L. POPEL', Z.O. TOPORIVS'KA
THE INFLUENCE OF PEROSON-BATHERAPY ON COURSE OF HYPERTONIC DISEASE BY COMPLEX TREATMENT ON SPA TRUSKAVETS'.

Mineral baths with peroson-valerian are more effective for complex treatment of patients suffering from hypertonic disease in spa Truskavets'.

Література

1. Изможерова Н.В., Андреев А.Н., Обоскалова Т.А. и др. Артериальная гипертония, нарушения углеводного и липидного обменов у больных с ожирением // Терапевтический архив.- 2005.- №3.- С.

2. Ніщета І.В., Попович Л.Є., Краєвий В.О. та ін. Застосування ПЕРОЗОН-БАТ-терапії у комплексному лікуванні гіпертонічної хвороби на курорті Трускавець // Рання медична реабілітація: здобутки, проблеми, перспективи: Матеріали конференції. -Ужгород, 2004.-С.149.

3. Мосій Г.Є. Вплив бальнеотерапії курорту Трускавець на динаміку дисліпідемії // Рання медична реабілітація: здобутки, проблеми, перспективи: Матеріали конференції. -Ужгород, 2004.-С.148.

БОЛ-2 ЗАТ "Трускавецькурорт"

Дата поступлення: 25 березня 2005 р.